

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

**Dominantní postavení firmy v odvětví distribuce a
prodeje léčiv**

Marta Sokolová

©2016 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku dominantního postavení firmy na českém trhu a jako praktický příklad byla vybrána firma Česká lékárna holding, a.s., která provozuje svoje lékárny pod značkou Dr. Max.

V teoretické části jsou shromážděná fakta zabývající se oligopolní konkurencí a jejími druhy, hospodářskou soutěží a jejím porušením a patentovou ochranou, která zaručuje výlučné postavení na trhu.

V praktické části je zaměření na farmaceutický trh a podnikání v oblasti lékárenství a představení firmy Česká lékárna holding, a.s., její hospodaření a postavení na trhu s lékárnami.

Klíčová slova: patentová ochrana, hospodářská soutěž, oligopolní konkurence, dominantní postavení, zneužívání dominantního postavení, farmaceutický průmysl, lékárna

Vlastní text

Cíl práce a metodika

Cílem této práce je potvrdit dominantní postavení firmy na trhu, konkrétně na trhu s lékárnami, kde je představena společnost Česká lékárna holding, a.s., která vlastní největší lékárenský řetězec v České republice – Lékárny Dr. Max.

Praktická část se zabývá podnikáním v oblasti lékárenství a farmaceutickým průmyslem, který má ve světě značné zastoupení a od ostatních průmyslů se odchyľuje tím, že firmy se ve velkém chrání patenty a tím získávají výlučné postavení na trhu. Za pomoci dostupných dat se práce zaměřuje na dominantní postavení firmy Česká lékárna holding, a.s. V úvodu je charakterizován podnik jako takový, služby, které nabízí a v další části je zaměření na ekonomickou situaci, její vývoj v čase, porovnání s konkurencí a v poslední řadě srovnání vybraných cenových výrobků s druhým největším lékárenským řetězcem v České republice.

V teoretické části bylo cílem popsat oligopolní konkurenci a charakterizovat jednotlivé druhy oligopolu (smluvní oligopol, oligopol s dominantní firmou a duopol). Pro modely oligopolní

konkurence, zejména pro oligopol s dominantní firmou je charakteristické, že firma získává výlučné postavení na trhu právě patentovou ochranou. V teoretické části je dále popsán patentový zákon, jehož právní úprava vymezuje, za jakých podmínek může patent vzniknout a zaniknout. Dále je v práci vymezen pojem hospodářská soutěž a jeho právní úprava, zejména porušení hospodářské soutěže, jako jsou zakázané dohody a zneužití dominantního postavení.

Metodika zpracování výše uvedené práce spočívá především v její teoretické části shromažďováním a zpracováním poznatků z odborné literatury, která se vztahuje k oligopolní konkurenci, hospodářské soutěži a patentové ochraně. Bylo vycházeno z výročních zpráv a statistik Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a dalších zákonů souvisejících se zvýše zmíněnými tématy. Grafy byly vytvořeny hlavně z podkladů Českého statistického úřadu a Státního ústavu pro kontrolu léčiv. Z metod vědeckého zkoumání byla použita metoda deskripce, komparace a analýza a syntéza.

V praktické části bylo vycházeno z dostupných informací a výročních zpráv firmy Česká lékárna holding, a.s., kde byla použita komparativní metoda, při porovnávání ekonomických ukazatelů (výsledky hospodaření, počty lékáren) za dané období mezi sebou. Data z výročních zpráv společnosti jsou z let 2011-2014. Ceny vybraných léčiv uvedené v tabulce č. 2 a 3 jsou převzaté z internetových stránek jednotlivých lékárenských řetězců a byly platné pro únor 2016.

Přehled řešené problematiky

První kapitoly práce se zabývají problematikou oligopolní konkurence. Oligopol je jeden z modelů trhu typu nedokonalé konkurence (alespoň jeden prodávající nebo kupující může ovlivnit cenu), přičemž jde o takovou tržní strukturu, v níž konkurenti nejen akceptují strategii vzájemného vztahu, ale v níž tato strategie zaujímá klíčové postavení. Mezi základní druhy oligopolu můžeme zařadit smluvní oligopol, duopol a oligopol s dominantní firmou. Oligopol s dominantní firmou se vyznačuje tím, že se na trhu po delší dobu objevuje jedna silná dominantní firma, která přebírá určitý podíl na trhu a díky své tržní síle má možnost se v jisté míře chovat nezávisle na svých konkurentech. Zejména pro dominantní postavení je charakteristické, že firmy mají na výrobek výlučné právo pomocí patentů. Patenty představují zákonnou ochranu vynálezů a jeho vlastníkovu zaručují výhradní právo k užívání. Patentová ochrana je typická nejenom pro vynálezy ale hlavně pro léčiva. Farmaceutický průmysl má po celém světě velké zastoupení a vyznačuje se vysokými investicemi do výzkumu a vývoje

léciv. Zejména z důvodu ochrany zdraví člověka je celé odvětví farmaceutického průmyslu silně regulováno státem. Proto jsou dané velmi specifické podmínky pro vstup nového léčivého výrobku na trh, který trvá několik let. Všechna schválená léčiva ale i lékárny a výdejny léčiv, má pod sebou Státní ústav pro kontrolu léčiv. Mezi další organizační složky státu patří Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který má za úkol kontrolovat soutěžní trh, aby zde nedocházelo k porušení hospodářské soutěže, mezi které patří nekalá soutěž, spojování a dohody soutěžitelů a zneužívání dominantní postavení. Za tato porušení hospodářské soutěže hrozí soutěžitelům finanční postih. Výše pokut mohou dosáhnout až ke stovkám milionů korun.

Vlastní práce

V praktické části práce byla představena společnost Česká lékárna holding, a.s., která je vlastníkem největší lékárenské sítě v České republice – lékárny Dr. Max. Lékárna je nestátní zdravotnické zařízení, ale postavení lékáren na trhu je o něco těžší, díky už zmíněné regulaci státem. Dříve byly vlastníci lékáren fyzické osoby, většinou jedna fyzická osoba vlastnila pouze jednu lékárnu. S postupem času se na trhu začaly objevovat firmy, které si vytvořily síť lékáren, která postupně rostla. Je jasné, že tržby menších lékáren klesaly a mnohé byly i odkoupeny většími společnostmi. Společnost Česká lékárna holding, a.s., postupně odkoupila mnohé menší lékárenské řetězce a vybudovala si na českém trhu výlučné postavení. Toto postavení jí nezaručuje pouze počet lékáren, který v roce 2015 dosahuje až k 375 pobočkám, ale také její nadstandardní služby, které nabízí. Další výhodou je klientský program, díky kterému může zákazník ušetřit až několik desítek korun. O tom jsme se přesvědčili v závěru práce, kde je zobrazena tabulka s vybranými výrobky a srovnání jejich standardní prodejní ceny a ceny s klientskou kartou a také srovnání cen s konkurencí – druhým největším lékárenským řetězcem v České republice – lékárny Benu. Lékárny Benu vlastní oproti lékárnám Dr. Max o více než polovinu méně poboček. Dalšími lékárenskými řetězci jsou lékárny Devětsil, Plzeňská lékárna a Agel, které ale vlastní jen pár desítek lékáren.

Doporučení

Problémem poslední doby je ale rozložení lékáren. Největší koncentrace lékáren je ve velkých městech a obchodních centrech, kde je zaručena vyšší návštěvnost a vyšší tržby. V souvislosti s tím, jsou diskutovány různé formy regulace vzniku nových lékáren, hlavně co se týče vzdálenosti mezi novou a již zavedenou lékárnou. Žádný z návrhů zatím nenabyl konkrétní podoby. V České republice je v současnosti uplatňována regulace u stanovení maximální prodejní ceny léčiv. Z tohoto důvodu by bylo rozumné už nebudovat velké množství lékáren, ale vylepšovat stávající pobočky v podobě nadstandardních služeb, jako v případě lékáren Dr. Max. Mezi jejich služby patří poradenské služby, konzultační programy nebo charitativní akce, které zákazníkům pomohou uspokojit jejich potřeby. Optimální by ale bylo rozšíření v našich sousedních státech na Slovensku a v Polsku, kde Dr. Max není největším řetězcem, ale i zde má silné zastoupení.

Seznam vybraných použitých zdrojů:

- 1 DURDISOVÁ, Jaroslava. *Ekonomika zdraví*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005, 228 s. ISBN 80-245-0998-9.
- 2 MUNKOVÁ, Jindřiška a kolektiv: *Soutěžní právo*. 1.vyd. Praha: Beck, 2006. 411 s. ISBN 80-7179-440-6
- 3 SAMUELSON, Paul Anthony. *Ekonomie*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1995, xl, 1011 s. ISBN 80-205-0494-X
- 4 ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, *Výroční zpráva 2014*. [online]. [cit. 2015-11-10]. Dostupné online na: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>
- 5 *Výpis z obchodního rejstříku firmy Česká lékárna holding*. [online]. [cit. 2015-01-20] Dostupné online na: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=695008&typ=PLATNY>
- 6 *Výzkum ČSOB: očekávání firem v indikativních oborech – lékárny*. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupné online na: <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/124732/iof-2q-2015-lekarny.pdf>
- 7 *Zákon o ochraně hospodářské soutěže (zákon č. 143/2001 Sb.)*. [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné online na: <http://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez.html>